

Mandat for utvalg som skal vurdere eventuell lovfesting av individuell akademisk frihet

Forskningens og undervisningens frihet er en bærende verdi i den akademiske tradisjon. Den nye universitets- og høyskoleloven som gjelder for både private og statlige universiteter og høyskoler, gir i tråd med dette institusjonene vern mot instruksjoner eller pålegg om læreinholdet i undervisningen og innholdet i forskningen eller det kunstneriske og faglige utviklingsarbeidet. Tilsvarende gjelder ved individuelle ansettelser og utnevnelser.

Hvordan forskningen og undervisningen skal organiseres anses som et ansvar for den enkelte institusjon. Den institusjonelle frihet er et bærende prinsipp i den nyere lovgivning for universiteter og høyskoler. Styret bestemmer intern organisering, herunder opprettelse av organer og prinsipper for faglig ledelse. Styret eller organer underordnet dette, som avdelinger og grunneheter, allokere ressurser til de ulike virksomheter.

I evalueringer av norsk forskning etterlyses sterkere faglig ledelse. Faglig ledelse og styringsstruktur vil sette rammer for den enkelte vitenskapelig ansattes forskning. Hvordan institusjonen selv organiserer sin faglige virksomhet, institusjonelle ønsker om forskningens fokus og innretning og samarbeidsrelasjoner til eksterne finansieringskilder vil kunne gi utslag både i hvordan ressurser fordeles mellom ansatte, og i organiseringen av forskningsvirksomhet, f.eks. i forskergrupper. I tillegg vil den enkelte institusjon kunne være bundet av særskilte mål som er gitt av overordnede myndigheter, og de forutsetninger som er gitt ved tildeling av midler til institusjonen. Det ligger derfor en spenning mellom den enkeltes akademiske frihet og institusjonens faglige lederansvar på alle nivåer.

I Innst.O. nr. 48 (2004-2005) ba Stortingets kirke-, utdannings- og forskningskomité departementet sette i gang arbeidet med å utrede spørsmålet om en eventuell lovfesting av den enkelte vitenskapelig ansattes akademiske frihet.

Mandat for utredningen:

Utvalget må belyse nærmere forholdet mellom institusjonenes styringsrett og styringsbehov og den enkelte vitenskapelige ansattes rettigheter.

Utvalget skal vurdere om lovhjemling av en individuell akademisk frihet er hensiktsmessig, og hvordan man eventuelt kan kodifisere og tydeliggjøre den i samsvar med anerkjente normer og dagens praksis, og innenfor rammen av den myndighet loven legger til institusjonen selv.

Konsekvensene av å lovfeste en individuell akademisk frihet må vurderes i forhold til tjenestemannslovgivningen/arbeidsmiljøloven, universitets- og høyskolelovens bestemmelser om midlertidig ansettelse og institusjonens styringsrett ved utarbeidelse av individuelle arbeidsplaner.

Det er utarbeidet et European Charter for Researchers and Code of Conduct for the Recruitment of Researchers. Det foreligger en anbefaling fra EU-kommisjonen til disse dokumenter. Dette må trekkes inn i utvalgets arbeid.

Utvalget skal i henhold til utredningsinstruksens krav, vurdere eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser.

Utvalgets skal avgi sin innstilling til Utdannings- og forskningsdepartementet innen 1. oktober 2006.